

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Геополітика та геостратегія сучасного світу»

Галузь знань			29 «Міжнародні відносини»		Освітній рівень	Другий (магістерський)
Освітньо-професійні програми			«Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»		Тип дисципліни	За вибором
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять			
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Самостійна підготовка
	5	150	30	15	-	105 год.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Взаємозв'язок у структурно-логічній схемі

Для вивчення дисципліни здобувач має володіти знаннями та навичками з навчальних курсів:	Вступ до спеціальності, Історія України, Історія міжнародних відносин, Міжнародні відносини та світова політика, Політологія, Міжнародні системи та глобальний розвиток
Онлайн курси, які можуть бути корисними для попереднього вивчення та в процесі набуття компетентностей за неформальною освітою	

Мета курсу:	формування системи знань про основний зміст геополітики головних міжнародних акторів в різних історичних умовах та регіонах світу, розвинути розуміння геостратегії як теорію та практику зовнішньої політики країн світу, взаємозв'язок глобалізації та сучасного геополітичного становища, вплив національних інтересів на національну безпеку різних держав світу, зокрема України, союзів, блоків у загальносвітовому контексті.
--------------------	--

Компетентності, в тому числі відповідно до освітньо-професійної програми

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)	Hard-skills / Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК12. Здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях.	- формування наступних фахових компетентностей (ОП «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»): СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики. СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності. СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення. СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи. СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному. СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів,

сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК12. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Західної, Північної, Центрально-Східної Європи, основних міжнародних гравців регіону (Великої Британії, Німеччини, Франції), регіональні конфлікти та пов'язані із ними питання безпеки.

СК13. Здатність аналізувати та оцінювати процеси прийняття зовнішньополітичних рішень, визначати пріоритетні напрямки зовнішньополітичного партнерства України з провідними країнами та міжнародними організаціями Європейського регіону, використовувати комунікативні засоби для позитивного просування іміджу України серед цільових зарубіжних аудиторій.

(ОП «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»):

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК12. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Східної, Південно-Східної, Південної, Центральної Азії, Близького та Середнього Сходу та Африки, основних міжнародних гравців регіону, регіональні конфлікти та пов'язані з ними питання безпеки.

СК13. Здатність аналізувати та оцінювати процеси прийняття зовнішньополітичних рішень, визначати пріоритетні напрямки зовнішньополітичного партнерства України з провідними країнами та міжнародними організаціями Азії та Африки, використовувати комунікативні засоби для позитивного просування іміджу України серед цільових зарубіжних аудиторій.

Результати навчання (програмні результати навчання – ПРН)

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

PH 15. Проводити експертний аналіз політичних систем, економік, культурних процесів азіатських та африканських країн та регіонів, їх зв'язків з Україною.

PH 16. Складати комплексну експертно-аналітичну характеристику ключових азіатських регіонів і гравців, визначати та прогнозувати стан міжнародних відносин в регіоні та політичний вплив Східної та Південно-Східної Азії у сучасному світі.

PH 17. Застосувати сучасні інструменти реалізації зовнішньої політики (публічна дипломатія, культурна політика, актори «поза суверенітетом» та ін.), спрямовані на активізацію міжнародного співробітництва України з провідними азіатськими країнами та регіонами.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тема	Вид заняття	Розподіл балів	Форми та методи навчання (форми робіт, за які здобувач отримує бали)
Тема 1. Вступ. Геополітика як навчальна дисципліна та напрям наукових досліджень	Лекція 1		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 1	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Тема 2. Основні закони та категорії геополітики	Лекція 2		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
Тема 3. Джерела геополітики	Лекція 3		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 2	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Тема 4. Розвиток німецької геополітики	Лекція 4		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 3	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Тема 5. Англійські геополітичні концепції	Лекція 5		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
Тема 6. Французська геополітика	Лекція 6		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 4	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Тема 7. Американська геополітика	Лекція 7		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
Тема 8. Українська геополітика	Лекція 8		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 5	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Тема 9. Геополітична структура сучасного світу	Лекція 9		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення

Тема 10. Геостратегія країн сучасного світу	Лекція 10		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 6	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Тема 11. Україна в сучасній геополітичній стратегії світового співтовариства	Лекція 11		Лекція-візуалізація (Power Point), бесіда, розповідь, пояснення
	Семинар 7	7	Робота з джерелами та науковою літературою. Підготовка та презентація доповідей. Участь в обговоренні та дискусії
Виконання реферату		11	Реферат готується на тему, яку здобувач вищої освіти обирає з переліку тем. При оцінці реферату враховується ступінь розкриття теми та відображення головного змісту, глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, вміння застосовувати теоретичний матеріал для вирішення практичних проблем, логічність викладу, здатність робити висновки з проведеного дослідження, відповідність технічного оформлення зазначеним нормам, якість підсумкової співбесіди або доповіді.
Підсумковий контроль знань		40	Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Екзаменаційний білет має тестову форму. Білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь
Додаткові бали в рамках неформальної освіти			Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, проектна робота тощо.

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І КОНТРОЛЮ (дистанційний курс) –

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

<p>Актуальні журнали для поглибленого вивчення дисципліни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Актуальні проблеми міжнародних відносин 2) Актуальні проблеми політики 3) Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія: Міжнародні відносини 4) Вісник Львівського національного університету. Серія: Міжнародні відносини 5) Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Караїзна. Серія «Міжнародні 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вегеш М. Геополітика в посталях і термінах : підручник для студентів і аспірантів спеціальності «Політологія» / М. Вегеш, М. Палінчак, В. Петрінко. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с. 1. Вегеш М. Світовий процес і геополітика. Навчальний посібник. Ужгород: «ФОРМ Сабова А.М.», 2017. 303 с. 4. Вегеш М., Петрінко С. Геополітична енциклопедія: Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. 492 с. 2. Геополітика. Політологія: Підручник / За ред. М. М. Вегеша. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 556 с. 3. Геополітика: енциклопедія / за ред. Є.М. Суліми ; редкол.: Є.М. Суліма (голова), М.А. Шепелєв (заст. голови), В.В. Кривошеїн та ін. Київ : Знання України, 2013. 920 с. 4. Дністрянський М. С. Геополітика: Навчальний посібник / М. С. Дністрянський. Львів: ЛНУ імені
---	---

<p>відносини, економіка, країнознавство, туризм»; Серія «Історія» 6) Зовнішні справи 7) Стратегічна панорама</p>	<p>Івана Франка, 2011. 436 с. 5. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України : навч. посіб. / М. С. Дністрянський. Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2010. 344 с. 6. Кудряченко А. І. Геополітика: підручник для вузів / А. І. Кудря-ченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов ; Міжрегіональна Академія управління пер-соналом, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. Київ : МАУП, 2004. 296 с. 7. Кузь О. М. Геополітика / О. М. Кузь, Д. С. Коротков. Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. 180 с. 8. Мадіссон В. В. Сучасна українська геополітика : навч. посіб. для студентів гуманітар. спец. вищ. навч. закл. / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов. Київ : Либідь, 2003. 174 с. 9. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко та ін. ; за заг. ред. д-ра філ. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 207 с. 10. Шульга М.А. Геополітика: навчальний посібник / М. А. Шульга. Київ: Київський ун-т, 2017. 239 с. 11. Vegesh M., Palinchak M., Holonic J. Geopolitics: Ukraine, Europe, World (sociopolitical view). Fairmont: Academic publishing Fairmont. Locust AVE 1489. Fairmont. WV. USA. Year 2020. 249 p.</p>
--	--

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу. Перескладання заліку відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації.
- Здобувачі вищої освіти мають слідувати принципам академічної доброчесності. У разі виявлення факту плагіату у виконаних роботах здобувач отримує за завдання 0 балів.
- Передбачено перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Для зарахування теми або частини теми здобувач надає відповідний сертифікат, де зазначені результати навчання та обсяг курсу (модуля) у годинах (кредитах ЄКТС). Передбачається зарахування результатів навчання у разі, якщо здобувач вищої освіти прослухав аналогічний курс (або його частину) у будь-якому університеті України або Європи, був учасником міжнародних проєктів Жан-Моне модуль, К1, у межах якого вивчалась така ж дисципліна (його частина), або слухачем такого ж дистанційного курсу на платформі «Prometheus», Coursera та інших, і при цьому має підтвердження – сертифікат про результати навчання (оцінку).

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
	<p>Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.</p>	7
<p>Усний виступ, презентація, дискусія, відповіді на питання</p>	<p>Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь обов'язково супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, демонструє глибоке оволодіння лекційним матеріалом, а також знання спеціальної літератури, здатний висловити</p>	6

	власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, впевнено відповідає на додаткові запитання.	
	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст питань; відповідь супроводжується презентацією; у процесі підготовки доповіді студентом було використано основну літературу, відповідаючи на запитання студент виявляє знання лекційного матеріалу, в процесі викладання деяких позицій не вистачає достатньої глибини та аргументації; студент не впевнено відповідає на додаткові запитання, допускаючи, при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	5
	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, під час усних виступів та письмових відповідей викладає його основний зміст, виявляє знання лекційного матеріалу виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; під час підготовки відповіді не була використана рекомендована література; у відповіді допущено суттєві неточності та помилки.	4
	Бали нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.	3
	Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.	2
	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.	1
	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.	0
Самостійна робота		
Тема 1	Вступ. Геополітика як навчальна дисципліна та напрям наукових досліджень Розширити лекційний матеріал інформацією про головні напрями наукової дискусії щодо визначення поняття геополітики.	10 годин
Тема 2	Основні закони та категорії геополітики Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням категорій геополітики	10 годин
Тема 3	Джерела геополітики Проаналізувати дискусійні питання щодо поглядів головних представників концепції цивілізаційного підходу до історичного процесу	10 годин
Тема 4	Розвиток німецької геополітики Дослідити зміст дискусій щодо міри впливу ідей К. Гаусгофера на формування світогляду Гітлера	10 годин

Тема 5	Англійські геополітичні концепції Проаналізувати вплив доповіді «Географічна вісь історії» Г. Д. Макіндера на світову політику XX століття	10 годин
Тема 6	Французська геополітика Проаналізувати трактування про майбутнє України у світі у дослідженнях Е. Тодда	10 годин
Тема 7	Американська геополітика Розширити лекційний матеріал інформацією щодо ідеї «анаконди» у геополітичних трактуваннях Н. Спайкмена	9 годин
Тема 8	Українська геополітика Проаналізувати особливості геополітичних поглядів Дмитра Донцова, його тезу про смертельну загрозу для України імперіалізму Росії	9 годин
Тема 9	Геополітична структура сучасного світу Знайти та проаналізувати інформацією про погляди провідних сучасних науковців на геоекономічну структуру світу	9 годин
Тема 10	Геостратегія країн сучасного світу Проаналізувати зміст стратегії Європейського Союзу та її вплив на інші геополітичні регіони	9 годин
Тема 11	Україна в сучасній геополітичній стратегії світового співтовариства Розширити лекційний матеріал більш детальним вивченням аспектів міжнародної підтримки України під час Українсько-російської війни 2022 р.	9 годин
	Разом	105 годин